

ภาคภูมิ

สุจิตรา นิมสุวรรณ

พยาบาลวิชาชีพ

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย พิษณุโลก

ความกตัญญูทวนเวียนเป็นคุณธรรมที่สำคัญสำหรับมนุษยชาติ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ทำให้มีความสัมพันธ์กันในสังคมมนุษย์ และเป็นบ่อเกิดแห่งความรับผิดชอบต่อความเป็นมนุษย์ อาจเป็นเรื่องธรรมดาที่หลายคนเคยได้ยินเรื่องราวทำนองนี้กันมาพอสมควรแต่สำหรับฉันเรื่องเล่าเรื่องนี้มีคุณค่าน่าจดจำยิ่งนัก

เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๐ ประมาณบ่ายโมงขณะที่เรากำลังไปเยี่ยมบ้านผู้ป่วยระยะสุดท้ายก็มีเสียงโทรศัพท์ดังขึ้นสอบถามข้อมูลคนไข้ที่ป่วยเป็นมะเร็งต่อมลูกหมากระยะสุดท้าย บอกว่าญาติคนไข้มาที่รพ.สต.เพื่อขอยาแก้ปวดให้พ่อ ซึ่งทานยาแก้ปวดธรรมดาก็ไม่หายปวด เมื่อสอบถามว่าผู้ป่วยชื่ออะไร ฉันยอมรับว่าคนไข้คนนี้นี้ยังไม่เคยเยี่ยมเลยไม่มีข้อมูลจริงๆ ขอให้ญาติพาผู้ป่วยมาพบแพทย์ที่โรงพยาบาลก่อน แล้วพรุ่งนี้จะประสานรพ.รัฐที่ผู้ป่วยไปรักษาเพื่อขอประวัติการรักษา ญาติผู้ป่วยยืนยันว่าผู้ป่วยไม่เคยมาโรงพยาบาลเด็ดขาดขอยุติการรักษาทุกอย่าง ขณะที่รอผลการรักษาฉันได้ไปเยี่ยมผู้ป่วยที่บ้านพร้อมแพทย์ ผู้ป่วยได้รับยาทานบรรเทาอาการปวดระดับ๒ ฉันพยายามพูดให้ผู้ป่วยยอมมารักษาที่โรงพยาบาลแต่ไม่สำเร็จ ลูกชายผู้ป่วยเล่าให้ฟังว่าผมทำงานอยู่ที่จังหวัดระยอง พ่ออยู่กับลุงและป้าที่หนองกะท้าว แม่ผมเสียชีวิตมา๓ปีแล้ว ผมเป็นลูกคนเดียวมีครอบครัวแล้วภรรยา กำลังตั้งครรภ์ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๐ ป้าโทรมาบอกผมว่าพ่อไม่สบายมีอาการปวดตามร่างกาย ตอนแรกเข้าใจว่าพ่อปวดจากการยกของหนัก พ่อบอกว่าเจ็บแปล็บๆ ป้าพาพ่อไปนวดยิ่งทำให้อาการของพ่อยิ่งแย่ง ผมรีบลางานเพื่อมาดูอาการพ่อพบว่าพ่อเริ่มขยับตัวไม่ได้ ผมรีบพาพ่อไปตรวจอย่างละเอียดที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก ผลการตรวจพบว่าผลเลือดมีค่ามะเร็งขึ้นสูง หมอแนะนำให้พาคนไข้มารักษาตามสิทธิ์บัตรทองที่โรงพยาบาลของรัฐ ประวัติเดิมพ่อเป็นต่อมลูกหมากโตอยู่แล้ว ผมพาพ่อมารักษาต่อที่โรงพยาบาลของรัฐตามที่หมอแนะนำ หมอได้ตัดชิ้นเนื้อที่รพ.วาร์ไปตรวจพบว่าเป็นมะเร็งต่อมลูกหมากระยะสุดท้ายทำอะไรไม่ได้แล้ว ผมกับพ่อกันไปอยู่กับป้าข้างนอกไม่อยากให้พ่อได้ยิน ความรู้สึกของผมทั้งตกใจเสียใจซาไปทั้งตัว ทูตตัวลงนั่งราวกับคนที่หมดแรงเมื่อรับฟังข่าวร้ายพูดอะไรไม่ออก ไม่กล้าบอกพ่อกลัวพ่อรับไม่ได้ สงสารพ่อ ผมนั่งซึมยกมือลูบหน้าตนเองก่อนที่จะร้องไห้ออกมาอย่างหนัก รู้สึกตึงเครียด ผมถามหมอว่าขั้นตอนต่อไปจะรักษาอย่างไร หมอบอกว่าถ้าไม่ทำการรักษาใดๆพ่อจะมีชีวิตอยู่ได้ ๒ เดือน แต่ถ้าผ่าตัดโดยตัดอวัยวะออกทั้ง ๒ ข้างก็จะยืดชีวิตพ่อไปได้อีก ๓ เดือน เป็นการยืดชีวิตพ่อให้พ่อได้จัดการสิ่งที่ค้างคาใจหรือจัดการภารกิจให้เสร็จสิ้น ผมบอกให้ลุง ป้าทราบทุกขั้นตอนของการรักษาและไม่ให้บอกพ่อ พ่อรู้เพียงว่าเป็นขั้นตอนของการรักษาต่อมลูกหมาก หลังผ่าตัดอาการพ่อทรุดลงอย่างรวดเร็ว ผมขอลาออกจากงานเพื่อมาดูแลพ่ออย่างเต็มที่ให้ดีที่สุดเวลาน้อยนิดของพ่อที่เหลืออยู่ บริษัทของผมไม่ให้ผมลาออกแต่อนุญาตให้ผมลามาดูแลพ่อแบบระยะยาวจนพ่อเสียชีวิต เดือนกันยายนผมพาพ่อมาตามนัดหลังการผ่าตัดพ่อเดินไม่ได้ผมต้องอุ้มพ่อขึ้นรถลงรถ สงสารพ่อจับใจ การนัดฟังผลครั้งที่ ๒ หลังผ่าตัดพบว่ามะเร็งได้กระจายจนทำอะไรไม่ได้อีกให้พาพ่อมารักษาตามอาการที่โรงพยาบาลนครไทย ผมรู้สึกแย่มากกับการที่ต้องทำใจยอมรับกับเหตุการณ์นี้ ผมร้องไห้จนน้ำตาไม่มีจะ

ไหล ยังไงก็ไม่กล้าบอกพ่อ พี่ครับผมลูกคนเดียวเหลือพ่อคนเดียวและกำลังจะจากผมไป ผมเหมือนตัวคนเดียว เค็งคว้างไม่รู้จะยืนไหวไหม แต่ผมต้องเข้มแข็งเพื่อดูแลพ่อต่อไปให้ดีที่สุดแต่ผมเองก็ไม่รู้เหมือนกันว่าจะดูแลพ่อต่อไปได้อย่างไร ทีมลงเยี่ยมผู้ป่วยรายนี้วันเว้นวันเนื่องจากอยู่ใกล้โรงพยาบาล บ่อยครั้งจะเห็นภาคณูมิเช็ดตัวทำความสะอาดให้พ่อ ป้อนข้าวพ่อทุกซีใจทุกครั้งทีพ่อร้องปวด ความรัก ความกตัญญูของลูกผู้ชายคนนี้สร้างความศรัทธาให้กับฉันและทีมงานที่ลงเยี่ยมผู้ป่วยรายนี้ ฉันโอบไหล่ภาคณูมิแผ่ความรู้สึกของความเป็นแม่ไปถึงเขา พยายามแผ่ความรักความเมตตาและความพร้อมที่จะดูแลพ่อไปด้วยกัน ให้เขารู้สึกอบอุ่นมั่นคงปลอดภัย ไว้วางใจในการดูแลรักษาต่อที่จะช่วยให้พ่อไม่ทุกข์ทรมาน และจากไปอย่างมีความสุข ความสามารถของแพทย์ในการควบคุมอาการปวดได้ดี มีการปรับยาบรรเทาอาการปวดเป็นระยะ ปฏิบัติการในการใช้ Syringe driver เริ่มขึ้นเมื่อผู้ป่วยไม่สามารถกลืนได้ ความไม่เข้าใจและความห่วงใยของญาติต่อการที่ผู้ป่วยกินไม่ได้ ได้ถูกร้องขอให้พาผู้ป่วยมาโรงพยาบาลเพื่อให้ได้รับสารอาหารแต่ไม่เป็นผลเนื่องจากผู้ป่วยปฏิเสธ ขอจบชีวิตที่บ้านท่ามกลางความรักความอบอุ่นของลูกชายอันเป็นที่รัก รวมทั้งพี่ๆและญาติและสถานที่ที่ผู้ป่วยรักและคุ้นเคย ทีมได้ทำ Family meeting เพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจนด้านการรักษาตามอาการและการดูแลแบบประคับประคองสำหรับการตัดสินใจของผู้ป่วยและครอบครัวรวมถึงการบอกความจริงเรื่องโรคที่ผู้ป่วยควรได้รับรู้เพื่อการจัดการสิ่งที่ค้างคาใจ ภาคณูมิเล่าว่าหลังจากที่พี่หมอบอกว่าต้องบอกความจริงให้พ่อรู้อย่าปิดบังพ่อ ผมตัดสินใจบอกพ่อ พ่อรับรู้ด้วยอาการสงบคุยกับผมหลายเรื่อง เช่นตียินยอมให้ผมถอนเงินจากบัญชีธนาคารมาใส่บัญชีผม ให้ผมจัดการเรื่องที่ดินสิ่งเสียทุกอย่างและฝากให้ดูแลบ้านหลังนี้อะไรให้บ้านโทรมพ่อบอกว่าพ่อรักบ้านหลังนี้มาก วันรุ่งขึ้นทีมได้ทำ Advance care planตามเจตนาารมณ์ของผู้ป่วย ภาคณูมิและญาติยอมรับการตัดสินใจของผู้ป่วย ผู้ใหญ่บ้านได้นิมนต์พระมาคุยกับผู้ป่วยและรับสังฆทานเพื่อให้ผู้ป่วยปล่อยวาง ยอมรับความตายที่กำลังจะมาถึง และสามารถทำให้ครอบครัวยอมรับการพลัดพรากที่ต้องเกิดขึ้นอย่างมีสติ ความร่วมมือของภาคณูมิ ลุง ป้า ทีมดูแลแบบประคับประคองน้องๆจากรพ.สตหนองกะท้าว พระภิกษุและผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่ผลัดเปลี่ยนกันมาเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วยและครอบครัว ทำให้ครอบครัวนี้ผ่านวิกฤตไปได้ ผู้ป่วยเสียชีวิตอย่างสง่างาม ฉันเข้าใจความรู้สึกของภาคณูมิวันที่สูญเสียพ่อ ทีมยังไม่ทิ้งภาคณูมิและครอบครัว เป็นกำลังใจให้งานศพเสร็จสิ้น วันนี้ฉันได้โทรคุยกับภาคณูมิซึ่งภาคณูมิบอกว่ายังรักอาลัยพ่อเข้านี้ยังร้องไห้คิดถึงพ่อ และผมกำลังจะเป็นพ่อคน ลูกผมจะคลอดวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ผมจะดูแลเขาอย่างดีให้เหมือนกับที่พ่อดูแลผมมาตลอดชีวิต ฉันบอกภาคณูมิว่าเราทำบุญกับพ่อมาเพียงเท่านี้ ทุกคนต้องตายจากกันแน่นอน ขอให้มีสติสัมปชัญญะ หมั่นรักษาศีล ๕ ทำบุญทำทานเจริญสติภาวนาเพื่อให้ชีวิตเราดำเนินต่อไปด้วยดี การทำตัวให้เป็นคนดี ให้พ่อแม่ปลาบปลืมนั้นได้ชื่อว่าเป็นลูกที่รักและกตัญญูต่อพ่อแม่ซึ่งจะได้รับการยกย่องสรรเสริญทั้งทางโลกและทางธรรม